

Glükoosi taluvuse proov (GTT)

Kliinilise keemia ja laboratoorse hematoloogia osakond
Lastekliiniku osakond

Test glükoosi ainevahetuse häirete tuvastamiseks. Järelduste aluseks on glükoosi tase paastuveres ja selle muutused ajas pärast mõõdetud glükoosiannuse manustamist.

Uuritav materjal, selle võtmine, saatmine ja säilitamine

Katsuti	Glükolüüsi inhibiitoriga katsuti (hall kork)
Säilivus	Glükolüüsi inhibiitoriga katsutis võib proovi säilitada toatemperatuuril 24 tundi

Testi läbiviimine

Uuritav peab kolm päeva enne testi järgima tavalist elustiili ja füüsilist aktiivsust ning süsivesikute sisaldus dieedis peab olema vähemalt 150 g päevas. Testi eel peab uuritav 8–14 tundi paastuma, samuti ei tohiks tarvitada ravimeid, mis mõjutavad glükoosi taset veres (tiasiid-diureetikumid, oraalsed kontratseptiivid, kortikosteroidid). Testi ajal on uuritaval keelatud suitsetamine ja füüsiline koormus.

I vereproov võetakse glükoosi algkontsentratsiooni määramiseks hommikul kl 7–9. Seejärel joob uuritav 3–5 minuti jooksul ära glükoosilahuse. Glükoosi annus täiskasvanutel on 75 g lahustatuna 300 mL vees, lastel puhul 1,75 g glükoosi 1 kg kehakaalu kohta, kuid kokku mitte rohkem kui 75 g. Võib kasutada ka valmis glükoosilahust (Glycodyn), mis on saadaval apteekides.

II vereproov võetakse täpselt kaks tundi peale glükoosi manustamist. Katsutid nummerdatakse.

Gestatsioonidiabeedi sõeluuringuks teostatakse test suure riskiga rasedatel kohe esimesel külastusel, keskmise riski korral 24. ja 28. rasedusnädala vahel ning väikese riski korral, kui arst peab sõeluuringut vajalikuks, samuti 24.–28. rasedusnädala vahel. Erinevalt tavapärasest glükoosi taluvuse proovist võetakse vereproov glükoosi määramiseks ka üks tund pärast glükoosi manustamist.

Analüüsi tegemise aeg: tööpäeviti

Analüüsimeetod: ensümaatiline meetod heksokinaasiga

Referentsväärtused

GTT hindamiskriteeriumid

	Glükoos paastuplasmas, mmol/L		Glükoos plasmas 120 min pärast glükoosi manustamist, mmol/L
Normaalne	≤ 6,0	ja	< 7,8
Paastuglükoosi häire (IFG)	6,1–6,9	ja	< 7,8
Glükoositaluvuse häire (IGT)	< 7,0	ja	7,8–11,0
Diabeet	≥ 7,0	ja/või	≥ 11,1

GTT referentsväärtused ja hindamiskriteeriumid rasedal

Glükoos paastuplasmas	< 5,1 mmol/L
60 min pärast 75 g glükoosi manustamist	< 10,0 mmol/L
120 min pärast 75 g glükoosi manustamist	< 8,5 mmol/L

Ühe referentsväärtustest kõrgema analüüsitulemuse korral võib rasedal diagnoosida glükoositaluvuse häiret ning kahe ja enama referentsväärtustest kõrgema analüüsitulemuse korral gestatsioonidiabeeti.

Näidustus ja kliiniline tähendus

Diabeedi, paastuglükoosi häire (IFG) ja glükoosi taluvuse häire (IGT) diagnostika.

Diabeedi sõeluuringuks sobib nii glükoosi määramine paastuplasmas kui ka glükoosi taluvuse proov. Viimast tuleks eelistada järgmistel juhtudel: glükoos paastuplasmas on 6,1–6,9 mmol/L; kahe paastuglükoosi väärtuse alusel ei ole võimalik määrata häire tüüpi; esineb südame-veresoonkonnahaigus; anamneesis gestatsioonidiabeet.

Katrin Reimand

Muudetud 02.08.2017